DOCUMENT RESUME

ED 437 857 FL 026 153

AUTHOR Cyncar-Hryschuk, Markiana, Comp.; Petriw, Lesia, Comp.
TITLE Tsikavytys' neznanym: Zbirka tekstiv (Fascination with the Unknown: A Reader). Ukrainian Language Development Series.
INSTITUTION Alberta Dept. of Education, Edmonton. Language Services Branch.
SPONS AGENCY Alberta Learning, Edmonton. Language Services Branch.
ISBN ISBN-0-7785-0540-5
PUB DATE 1999-00-00
NOTE 48p.; For related documents, see FL 026 152-155. Made possible by the Financial Support of the Ukrainian Language Education Centre, Canadian Institute of Ukrainian Studies, University of Alberta, and the Ukrainian Professional and Business Club of Edmonton.
AVAILABLE FROM Alberta Learning, Curriculum Standards Branch, 11160 Jasper Avenue, Edmonton, AB Canada T5K 0L2. Tel: 780-427-2984; Fax: 780-422-3745; Web site: http://ednet.edc.gov.ab.ca.
PUB TYPE Guides - Classroom - Learner (051)
LANGUAGE Ukrainian
EDRS PRICE MF01/PC02 Plus Postage.
DESCRIPTORS Cultural Awareness; *Cultural Education; Dialogs (Language); Foreign Countries; Heritage Education; Instructional Materials; Literature; Native Language Instruction; Poetry; Reading Materials; Second Language Instruction; Second Language Learning; Short Stories; *Ukrainian; Uncommonly Taught Languages

ABSTRACT

This book is one of four intermediate-level readers in a series intended for second- or native language learners of Ukrainian. It includes a selection of short texts in modern Ukrainian, including poems, sayings (aphorisms), short stories, and dialogs. Other topics in this series include (in translation): Human nature, relationships, courage, and fascination with the unknown. (CNP)

Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made
from the original document.

FL

ED 437 857

Цікавитись незнаним

Fascination with the Unknown A Reader

ЗБІРКА ТЕКСТІВ

PERMISSION TO REPRODUCE AND DISSEMINATE THIS MATERIAL HAS BEEN GRANTED BY
Cheistina Andrews
TO THE EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)
1

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
Office of Educational Research and Improvement
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)
This document has been reproduced as received from the person or organization originating it.
☐ Minor changes have been made to improve reproduction quality.
• Points of view or opinions stated in this document do not necessarily represent official OERI position or policy.

Програма навчання української мови

Collage

КОЛЯЖ

Ukrainian Language Development Series

Упорядкували
М. ЦИНЦАР-ГРИЩУК
Л. ПЕТРІВ

Ілюстрували
С. БУРАК-БЕРНАРД
Б. ГАРТМАНН
И. ЗАРКАДАС

FL026153

BEST COPY AVAILABLE

ЦІКАВИТИСЬ НЕЗНАНИМ

ЗБІРКА ТЕКСТІВ

Fascination with the Unknown

A Reader

Упорядкували
Маркіяна Цинцар-Грищук
Леся Петрів

Ілюстрували
Соня Бурак-Бернард
Барбара Гартманн
Йорґос Заркадас

Міністерство освіти Альберти
Відділ програмних стандартів
Едмонтон, Канада

Програма навчання
української мови

A Ukrainian Language
Development Series

©1999 the Crown in Right of Alberta, as represented
by the Minister of Learning, Alberta Learning,
11160 Jasper Avenue, Edmonton, Alberta, Canada T5K 0L2

Every reasonable effort has been made to trace ownership of copyright materials. Information enabling the publisher to rectify any reference or credit in future printings will be welcomed.

All rights reserved

Видавництво складає щиру подяку таким установам за дозвіл на адаптацію й перевидання творів у цій збірці: видавництву «Пласт» за твір Богдана Середи «Гості здалека» і за твір «Хто як спить» («Юнак. Журнал пластового юнацтва». Торонто: Пласт, 1966, ч. 11, с. 4-7; 1966, ч. _, с. _); Державному агентству України з авторських і суміжних прав за твір Ернеста Сетона-Томпсона «Вінніпезький вовк» (Сетон-Томпсон Ернест. *Вінніпезький вовк*. Переклала з англійської Н. Кузнецова. Київ: Веселка, 1983, с. 5-20), за твір Г. Гасенка «Страховище моря» (Гасенко Г. *Найя з джунглів. Оповідання*. Київ—Відень: По світу. Видавництво Г. Гасенка, 1920, с. 11-23); за твори «Дводушник», «Вовкулака» і «Чому в морі вода солона» (*Легенди та перекази*. Упорядкував А. Л. Іоаніді. Київ: Наукова думка, 1985, с. 59-60, с. 60-61, с. 155-156), за твір Лесі Воронини «Над Едмонтоном завжди синє небо» («Соняшник. Журнал для дітей». Київ: Соняшник, 1995, ч. 3, с. 15-16), за твір «Кольори» («Однокласник. Журнал для підлітків». Київ: Преса України, б. р., ч. _, с. _), за твір «Кольори улюблені й чужі», за твір Віталія Харченка «Хто скільки живе?» і за твір «Африканський холод» («Наука і суспільство». Київ: Радянська Україна, 1990, ч. 7, с. 47; 1992, ч. 1, с. 76-77; «Наука і суспільство». Київ: Товариство «Знання України», 1994, ч. 7/8, с. 23).

У збірці також перевидано в адаптованому вигляді такі твори: твір Ісаака Асімова «Їм весело було» («Молода Україна». Торонто: Центральний комітет об'єднання демократичної української молоді, 1981, ч. 301, с. 8-9) і твір Герберта Джорджа Веллса «Невидимець» (Веллс Герберт Джордж. *Невидимець. Фантастична повість*. Вінніпег: Українська торговля, 1957).

Видавництво намагалося відшукати власників авторських прав кожного твору в цій збірці і буде вдячне за інформації, зауваження та поправки, які просить надсилати на подану нижче адресу.

Pilot edition published 1986
Printed in Canada

Alberta Learning
Curriculum Standards Branch
11160 Jasper Avenue
Edmonton, AB Canada T5K 0L2
Phone: (780) 427-2984; Fax: (780) 422-3745
Internet: http://ednet.edc.gov.ab.ca

Alberta Learning Cataloguing in Publication Data

Alberta. Alberta Learning. Curriculum Branch.
Tsikavytys' neznanym : zbirka tekstiv = Fascination with the unknown : a reader.

ISBN 0-7785-0540-5
Compiled by Markiana Cyncar-Hryschuk and Lesia Petriw.

1. Ukrainian language – Study and teaching – Alberta. 2. Language and languages – Study and teaching – Alberta – Bilingual method. I. Cyncar-Hryschuk, Markiana. II. Petriw, Lesia. III. Title: Fascination with the Unknown: a reader. IV. Series: Collage: a Ukrainian language development series.

PG3811.A333 1999 491.79

Видання випущено на замовлення

Відділу мовних програм *при* **Міністерстві освіти Альберти**.

Публікація матеріялів для 8-ї кляси,
як частини Програми навчання української мови «Коляж»,
була здійснена за фінансовою допомогою

Методичного кабінету української мови
при **Канадському інституті українських студій,**
Альбертський університет,
і
Клюбу українських професіоналістів і підприємців Едмонтону.

The development of the Collage Ukrainian Language Development Series
was sponsored by the

Language Services Branch *of* **Alberta Learning.**

The publication of the Collage 2 level of the
Collage Ukrainian Language Development Series
was made possible by the financial support of the

Ukrainian Language Education Centre,
Canadian Institute of Ukrainian Studies,
University of Alberta,
and the

Ukrainian Professional and Business Club of Edmonton.

ЗМІСТ

7 **Гості здалека** Б. Середа
Адаптувала Д. Сапига

11 **Їм весело було** А. Азимов
Адаптувала Д. Сапига

15 **Невидимець** Г. Дж. Веллс
Адаптувала Д. Сапига

25 **Вінніпезький вовк** Е. Сетон-Томпсон
Адаптувала Д. Сапига

28 **Страховище моря** Г. Гасенко
Адаптувала О. Возняк

32 **Українські легенди**
Адаптувала Л. Петрів

Дводушник
Вовкулак
Чому в морі вода солона

36 **Дещо про легенди — Довідка для вчителів**
Адаптувала Г. Цар

37 **Цікавинки**

Над Едмонтоном завжди синє небо
Кольори
Улюблені кольори
Хто скільки живе?
Хто як спить
Африканський холод

45 **Короткі відомості про авторів**

Богдан Середа

ГОСТІ ЗДАЛЕКА

Над літнім табором світило тепле липневе сонце. Від третьої до шостої години Юрко мав вільний час.

«Що робити? Може піти вниз. Там незабаром будуть змагання з футболу. А пізніше — побачу! Може басейн буде відкритий».

Юрко взяв рушник із шатра й поволі пішов стежкою. Поспішати було нікуди. Стежка повела його лісом. Скоро він вийде на галявину за спортовою площею. Раптом Юрко зауважив щось дивне. Сонце тут не світило так ясно, як у таборі.

«Може буря збирається?» — подумав він і глянув угору.

Хмар на небі не було. Тільки небо було якесь сріблясто-сіре та й сонце кудись зникло.

Юрко зупинився. Він відчув, що підноситься вгору. Він спробував порухати руками й ногами, але вони не рухалися. Голова стала легкою і Юрко зомлів.

◆

Юрко поволі приходив до себе. Він ніяк не міг зрозуміти, де він та що з ним сталося. Він відчував, що лежить на якомусь дуже м'якому ліжку. Та це не було його ліжко. Юрко спробував підняти руку. Рука піднялася. Порухав пальцями — рухалися. Повольі він розплющив очі. Це не його шатро.

«Може я в лікарні? — подумав. — Та ні, це не лікарня».

Кімната маленька, без вікна. Стіни якогось дивного кольору.

Юрко доторкнувся стіни. Вона була тверда, тепла і гладенька, наче дзеркало. Юрко ніяк не міг зрозуміти, з чого вона зроблена.

Раптом частина стіни зникла. Перед ним з'явився хлопець у таборовому одностроі, з рушником у руці.

Та ж то був другий Юрко!

— Вітаємо тебе, Юрку! — промовив другий Юрко. — Дякуємо тобі, що ти відвідав наш корабель!

— Я не пригадую, щоб відвідував якийсь корабель! — відповів Юрко.

Тільки тепер Юрко збагнув, що хлопець говорить українською мовою.

Рисувала ***Барбара Гартманн.***

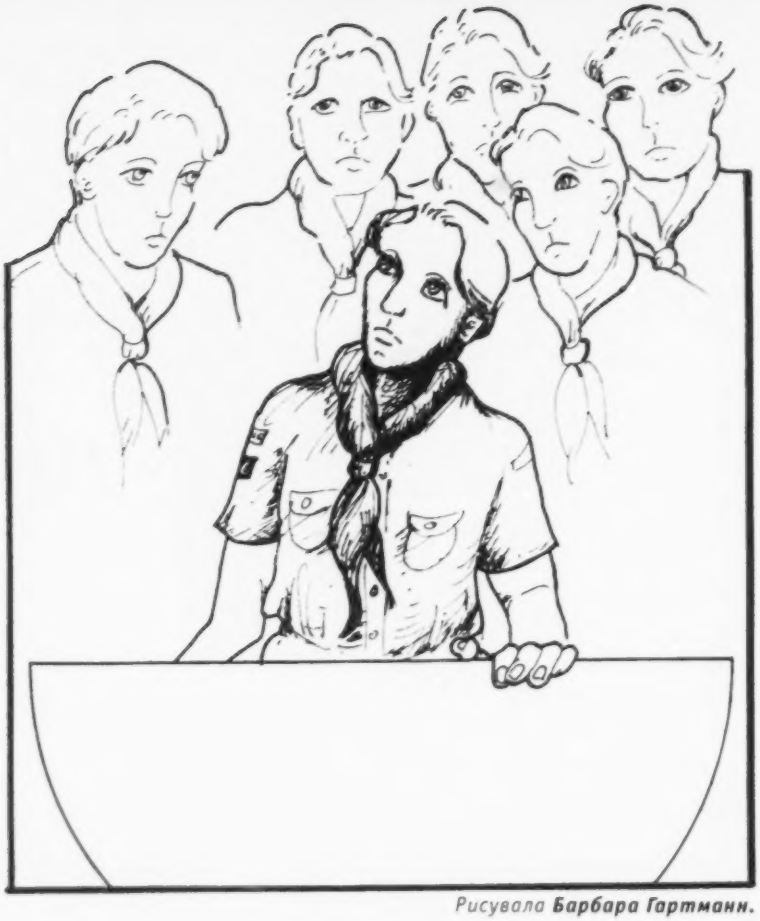

Рисувала ***Барбара Гартманн.***

— Де ти навчився говорити по-українському?

— Я тобі все скоро розповім. Але ми від тебе теж хочемо дечого довідатися. Ходи краще зі мною, бо на тебе чекають інші.

Юрко спустив ноги з ліжка і встав. Його коліна почувалися трохи непевно.

— Дозволь познайомитись. Я знаю, що твоє ім'я Юрко. Моє ім'я Аарст. Ходімо!

Вони вийшли в коридор. Юрко йшов за Аарстом і зовсім не відчував страху.

Раптом стіна коридору зникла й вони ввійшли в досить велику круглу кімнату. Посередині кімнати стояв круглий стіл. За столом сиділо ще п'ятеро Юрків.

Коли Юрко ввійшов у кімнату, вони всі встали. Один із них, що був трішечки вищий за інших, сказав:

— Юрку! Вітаємо тебе! Прошу сідати!

Юрко поволі підійшов і сів у крісло. Воно було зручне й з кожним рухом його тіла міняло позицію. Крісло не мало ніжок і наче висіло в повітрі.

По хвилині найвищий Юрко почав говорити.

— Ти вже познайомився з Аарстом. Моє ім'я — Крхон. Моїх приятелів не буду представляти, бо їхні імена ти не запам'ятаєш.

— Хто ж ви? — невпевнено прошепотів Юрко. — Та як це так, що ви всі схожі на мене? Ще й говорите по-українському.

— Ми — дослідча група Міжгалактичної Імперії. Відвідуємо всі примітивні культури, щоб пізніше вирішити, чи можна їх прийняти у члени Імперії. У дійсності ми виглядаємо зовсім інакше. Ми не знали, як ти сприймеш наш вигляд, тому ми переформували наші тіла за твоїм зразком. Нам це дуже просто зробити. Коли ти спав, ми підключилися до твого нервового центру. Тому знаємо твоє ім'я, твої звички й розмовляємо твоєю мовою.

Від здивування Юрко аж рота відкрив.

— Міжгалактична Імперія? Що це таке?

— Ти мабуть знаєш, Юрку, що в космосі кружляє багато заселених плянет. Їх заселяють люди різної раси. Імперія створилася багато років до появи життя на вашій плянеті. Столиця Імперії знаходиться на одній плянеті в сузір'ї, яке ви називаєте Андромеда.

— Андромеда! — крикнув Юрко, — та це ж страшенно далеко! Це ж два мільйони світлових років звідси! Ви

8

мусите довго жити, щоб таку одну подорож відбути!

— Ми маємо засоби спілкування, що набагато швидші за швидкість світла.

— То ви кажете, що у світі є багато заселених плянет, таких як Земля? — прошепотів Юрко. Він не знав, чи все це йому сниться, чи це справді він сидить у міжгалактичному кораблі.

— Таких, як Земля, та інших, — відповів йому Крхон. — Ми походимо з такої плянети, як ти. Тому ми відвідуємо всі кисневі плянети.

— А чому існує Міжгалактична Імперія? — продовжував допитуватись Юрко.

— Це давня історія, Юрку. На початках космосу кожна плянета й кожна раса розвивалася окремо. Вони воювали між собою й винищували одні одних. Загрожувала небезпека цілковитого знищення різних плянет. Поволі, протягом сторіч, найбільш розвинуті плянети об'єднались в одну Імперію, щоб працювати для добра й вигоди всіх.

Ми тепер слідкуємо за розвитком усіх плянет. Перевіряємо ваш технологічний і моральний рівень розвитку. Якщо виявиться, що ви вже дійшли до рівня розвитку решти Імперії, то Імперія нав'яже контакт із представниками вашої культури. Кожний член Імперії має доступ до всіх технологічних здобутків, усіх металів і мінералів та виробів усієї Імперії. Тепер мусимо кінчати нашу розмову, бо незабаром закінчиться твій вільний час. Тобі вже треба повертатись назад.

— Але я не хочу повертатись! — крикнув Юрко. — Візьміть мене із собою. Я хочу все це побачити сам. Хочу відвідати вашу столицю і всі ті дивні плянети!

Раптом на столі з'явилась дивна ясно-синя скринька. Усередині в ній щось наче світилося. Різноколірні стрічки світел робилися то ясніші, то темніші.

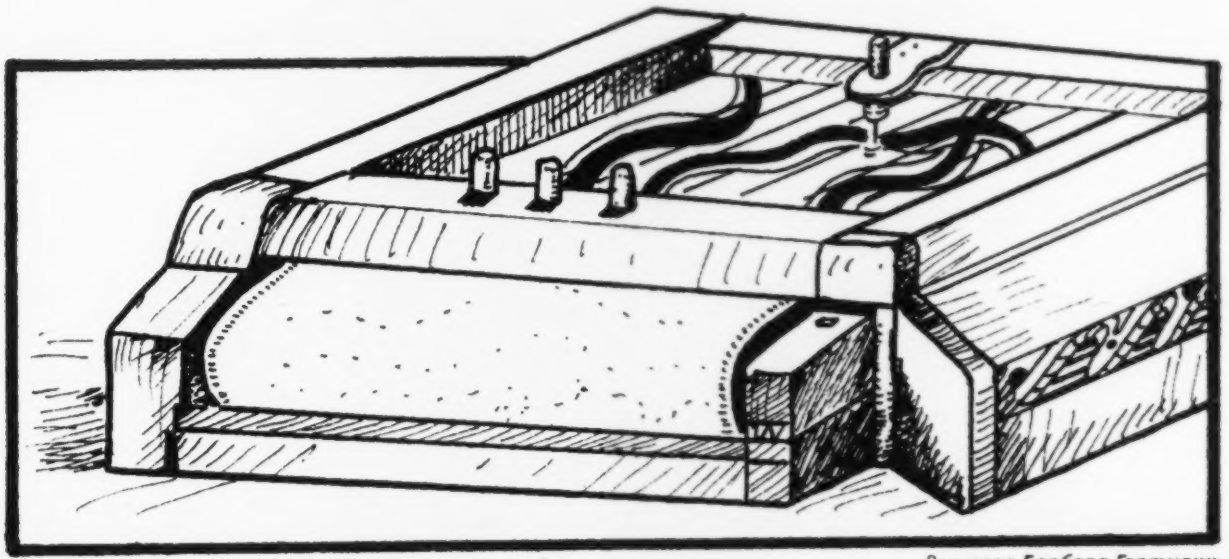

Рисувала ***Барбара Гартманн.***

Усі присутні нахилилися до скриньки й довго слідкували за стрічками світел.

— Дивна плянета, — промовив по довгій хвилині Крхон. — Технологічно на досить високому рівні, але морально... Дякую тобі, Юрку, за інформацію. Виявляється, що ваша плянета ще не дозріла, щоб стати членом Імперії. У вас ще існують війни, ненависть. Ну, нічого, за якийсь час повернемося знову й побачимо, чи ви зробили якийсь поступ. Прощай! Не кажу «до побачення», бо ми вже ніколи не побачимось. Шкода, бо ти мені дуже сподобався. Ми нічого не зітремо з твоєї пам'яті. Повертайся на Землю й розповідай, якщо хочеш, про все, що ти бачив і чув. Тобі так чи інакше не повірять.

◆

Юркові здалося, що він чує приємний запах квітів. Він покрутив головою й розплющив очі. Навколо нього були зелені дерева. Він лежав на траві, а по носі в нього мандрувала муха. Він махнув рукою й сів. Подивився навколо — ні Крхона, ні Аарста, ані корабля вже не було.

Юрко довго сидів під деревом, потім устав і пішов на спортовий майданчик. Змагання у футбол уже закінчилося. Іти в басейн було запізно. Юркові дуже хотілося розповісти комусь про все пережите. Він побачив біля кухні свого приятеля. Зірвався на ноги — і знову сів.

«Ні — краще нічого не казати, бо не повірять. Ще й сміятися з мене будуть».

10

Айзек Азимов

ЇМ ВЕСЕЛО БУЛО

Ту подію Маргарита навіть записала собі у щоденник. Сімнадцятого травня дві тисячі сто п'ятдесят сьомого року вона написала: «Сьогодні Тома знайшов дійсну книжку!»

Книжка була дуже стара. Колись усі оповідання друкували на папері. Про це Маргариті розповів її дід. Коли дід був хлопчиком, про це розповів йому його дід.

Тома перегортав пожовклі, потріскані від часу листки книжки. Їм було дуже смішно читати слова, які слухняно стояли на місці, замість того, щоб посуватись на екрані телевізора так, як це роблять тепер.

Вони перегортали сторінку за сторінкою. Слова стояли нерухомо рівними рядками. Дітям було ще смішніше, коли вони повернулись до попередньої сторінки. На попередній сторінці слова й речення стояли так, як вони їх залишили.

— Дивися, — сказав Тома, — яка витрата паперу. Скінчиш читати книжку й, мабуть, викидаєш. Наш телевізійний екран напевно вже показав мільйон книжок. Та ще багато буде показувати. Я його ніколи не викинув би.

— Мій телевізор також, — сказала Маргарита. Їй було одинадцять років. Вона

Рисувала ***Барбара Гартманн.***

ще не бачила стільки книжок, скільки Тома бачив. Йому було тринадцять років.

Дівчинка запитала:

— Де ти знайшов цю книжку?

— У своїй хаті, на горищі, — і показав пальцем угору.

— Що це за книжка?

— Книжка розказує про школу.

Маргарита здивувалась.

— Про школу? Що можна писати про школу? Мені школа не подобається.

◆

Маргарита ніколи не любила школи. Тепер ще більше її ненавиділа, ніж раніше. Механічний учитель давав їй іспит за іспитом з географії. Вона все гірше й гірше вчилась. Її мама сумно хитала головою й нарешті послала по інспектора.

Інспектор був маленького росту, з червоним обличчям. Його скринька була повна приладдя, дротів і показників. Він усміхнувся до Маргарити й дав їй яблуко. Потім розібрав «учителя» на дрібні частини. Маргарита надіялась, що він уже ніколи його не складе. Та він склав його дуже швидко. За кілька годин перед Маргаритою знову стояла велика, чорна й така ж погана машина. На великому екрані знову показалися лекції й запитання.

Маргариті найбільше не подобався в машині той отвір, через який вона мусила вкладати домашні завдання та іспити. Відповіді треба було писати спеціяльним кодом. Усі коди вона вивчила, коли їй було шість років. Механічний учитель відразу ставив оцінку.

Інспектор закінчив свою працю, усміхнувся й погладив Маргариту по голівці. Мамі він пояснив:

— То не була вина дівчинки. Я думаю, що ділянка з географії була надто швидко наставлена. Це часом буває. Я знизив до середнього рівня одинадцятилітньої дитини. Проте загальний розвиток вашої доні задовільний.

Інспектор знову погладив Маргаритину голівку.

Маргарита була розчарована. Вона сподівалась, що «вчителя» взагалі заберуть від неї. Одного разу забрали Томиного «вчителя» на ввесь місяць, бо розділ з історії цілком зіпсувався.

◆

Тому вона й запитала Тому:

— Чому хотів би хтось писати про школу?

Тома подивився на неї своїми розумними очима.

— Бо це не така школа, як наша, дурненька. Це стародавня школа. Така, як були сотки й сотки років тому.

Маргарита образилась.

— Звідки я мала знати, які були школи так давно?

Вона далі читала книжку. Раптом сказала:

— Але вони також мали вчителя.

— Певно, що мали вчителя, але не такого, як ми маємо. Їх учила людина.

— Людина? Як людина може бути вчителем?

— Людина розповідала їм про все. Вона давала хлопцям і дівчатам завдання і ставила їм запитання.

— Але людина не може бути така розумна.

— Може. Мій тато знає так само багато, як і мій учитель.

— Неправда! Людина не може знати так багато.

— Він знає майже так само багато!

12

Маргарита більше не заперечувала.

— Та я не хотіла б, щоб чужа людина жила в моїй хаті й мене вчила...

Тома весело засміявся.

— Ти багато не знаєш, Маргарито. Колишні вчителі не жили в хаті з учнями. Був спеціяльний будинок. До того будинку всі діти приходили вчитись.

— І всі діти вивчали те саме?

— Так, якщо вони були того самого віку.

— Моя мама каже, що кожний учитель мусить учити окремо кожну дитину, тому що кожного треба вчити інакше.

— Усе ж таки вони раніше так не робили. Якщо тобі не подобається, не мусиш читати книжку.

— Я не казала, що мені не подобається, — швидко відповіла Маргарита. Вона хотіла далі читати про ті смішні школи.

Вони дочитали книжку до половини. Маргариту покликала мама.

— Маргарито! Школа!

Маргарита глянула на маму.

— Мамо, прошу, ще трошки...

— Прошу тепер! — сказала мама. — Томі напевно також час іти.

Маргарита запитала Тому:

— Чи можна з тобою читати після школи?

— Можна, — сказав він байдуже.

Потім він узяв запорошену стару книжку під пахву й пішов.

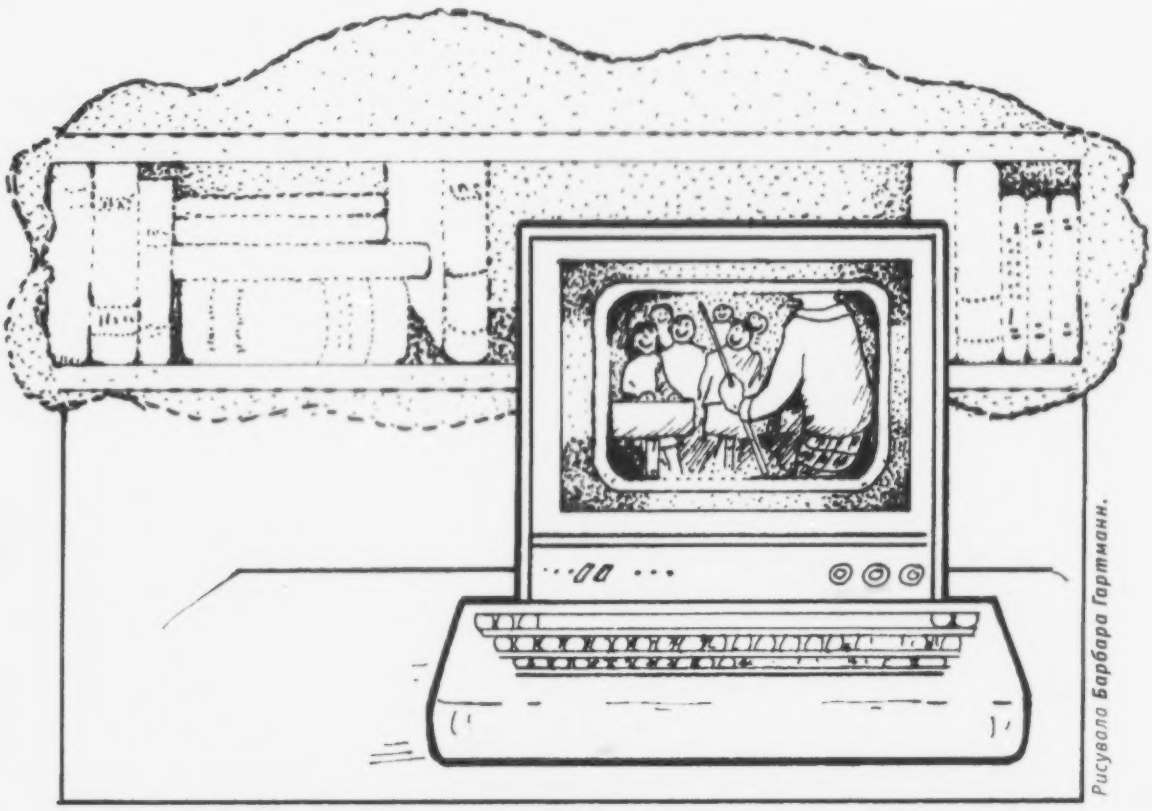

Рисувала Барбара Гартманн.

◆

Маргарита неохоче пішла до своєї шкільної кімнати. Шкільна кімната була біля спальні. Механічний учитель уже був увімкнутий і чекав на неї. Навчання тривало кожного дня, крім суботи й неділі. Мама сама призначала години для школи. Вона казала, що маленькі дівчатка так ліпше вчаться.

Екран був освітлений і сказав:

— Тема сьогоднішньої лекції з математики — додавання дробів. Прошу подати завдання через правильний отвір.

Маргарита зідхнула і зробила так, як наказав механічний учитель. Вона думала про старі школи — про школи, що були ще тоді, коли її прапрадід був малим хлопчиком. Усі діти з цілої околиці збиралися разом, сміялись і бавились на шкільному подвір'ї. Разом сиділи у клясі, разом ішли додому наприкінці дня. Вони вивчали ті самі предмети, тому могли одне одному допомагати й говорити про завдання.

Головне — учителями були люди...

Механічний учитель на екрані показував: «Коли додаються дроби 1/3 і 1/4...»

Маргарита уявляла собі, як то колись приємно було дітям ходити до школи. Вона думала, як їм, напевно, весело було...

14

Герберт Джордж Веллс

НЕВИДИМЕЦЬ

П'єса на 5 дій.

Дійові особи

Гість — невидимець.
Пані Галл — дружина власника готелю.
Пан Галл — власник готелю.
Міля — служниця.
Гекстер — візник.
Голд — слідчий поліцай.
Кусс — лікар.
Отець Бунтінґ — священик.
Пані Бунтінґ — священикова дружина.
Жителі села.

Рисувала **Барбара Гартманн.**

ПЕРША ДІЯ

На дверях назва готелю «Дикий кінь». З лівого боку реєстраційний стіл і бара. З правого боку декілька столиків. Люди грають у карти й п'ють пиво.

Ява перша

Пані Галл витирає пляшки і ставить на полиці. Заходить чоловік у темному плащі, чорному капелюсі і в темних окулярах. Його обличчя забандажоване. Тільки ніс червоніє.

Гість. Вогню, прошу вас!
Кімнати й вогню.
(Обтрушує із себе сніг).

Пані Галл. Зараз буде вогонь.
(Кричить).
Міля! Приготуй панові кімнату.

Гість. Чи можна щось перекусити?

Пані Галл. Що ви хотіли б?

Гість. Щонебудь. Тільки скоріше.

Пані Галл. Добре, я покажу вам кімнату.

— ЗАВІСА —

Рисувала **Барбара Гартманн.**

16

ДРУГА ДІЯ

Кімната. З одного боку ліжко. Посередині стіл. Горить камін. Крісло-гойдалка. Вікно з фіранками. Двері.

Ява перша

Гість. *(Стоїть одягнутий біля вікна. Дивиться через вікно. Стукіт у двері).* Заходьте!

Пані Галл. Я принесла вам яєшню з беконом.

Гість. *(Усе ще обернутий до вікна).* Залишіть на столі. Дякую.

Пані Галл. Чи можу взяти ваш капелюх і плащ? Хочу висушити все це на кухні.

Гість. *(Сердито).* Ні! Краще затримаю все на собі.

Пані Галл. *(Здивовано).* Як вам краще. За хвилину в кімнаті буде зовсім тепло. *(Виходить).*

Гість. *(Скидає плащ і капелюх. Смачно їсть. Стукіт у двері. Він прикриває серветкою рот).* Заходьте!

Пані Галл. Я принесла вам чай. *(Ставить тацу з чаєм на стіл).* Думаю, що тепер можна забрати ваші речі й висушити. *(Здивовано дивиться на його обличчя).*

Гість. Прошу залишити капелюх.

Пані Галл. Я й капелюх можу висушити.

Гість. *(Сердито).* Я сказав не торкати капелюха!

Пані Галл. *(Перелякано дивиться на нього).* Чи пан ще щось потребує?

Гість. Так. Маю ще одне прохання. Мої речі залишились на станції. Чи можна їх якось дістати звідти?

Пані Галл. Можна, але завтра.

Гість. Завтра! Чи можна скоріше?

Пані Галл. Ні! Туди дуже погана дорога. Рік тому перевернувся віз на дорозі. Усі пасажири й візник загинули. На таке лихо не тяжко.

Гість. Але мені треба сьогодні! Уже!

Пані Галл. *(Знову придивляється до нього).* Треба багато часу, щоб усе загоїлося. Чи не правда, пане?

Гість. Що ви хочете цим сказати?

Пані Галл. Син моєї сестри, Томко, розрізав собі руку косою. Три місяці хворів. Йому мали відрізати руку. З того часу я боюся коси.

Гість. *(Сміючись).* Чи дійсно так було? Прошу подати сірники. Мені люлька згасла.

Пані Галл. *(Подає сірники).* Ось, будь ласка.

Гість. Дякую. А тепер залишіть мене. Надобраніч.

— ЗАВІСА —

17

ТРЕТЯ ДІЯ

Та сама кімната. Гість сидить у кріслі-гойдалці, повернутий до вікна.

Ява перша

Чути голоси за сценою.

Гекстер. *(Одягнутий у кожух і шапку. Приносить скриню).*
Куди, прошу пана, поставити цю скриню?

Гість. *(Не повертаючи голови).*
Ось тут, біля ліжка.

Пан Галл. *(Приносить другу скриню).*
Ох і тяжка! А цю куди поставити?

Гість. *(Повертає голову до Галла).*
Ось тут, ближче столу. Та тільки обережно.
(Устає, іде до скрині, але раптом зашпортується й падає).

Пан Галл. *(Підходить до нього й бере його за рукав).*
Чи ви дуже вдарились?
(Здивовано дивиться на нього й на рукав).
Аварія напевно...

Гість. Забирайтесь геть!
(Бере пана Галла за плечі й виштовхує з кімнати).

Ява друга

Гість. *(Іде до скринь, відкриває їх, витрушує солому й витягає різні пляшки та книжки).*
Не можу йти далі. Триста тисяч, чотириста тисяч. Страшна маса! Мене ошукали. Це може забрати все моє життя!
(Одна пляшка падає й розбивається. Чути тихий стукіт у двері. Входить пані Галл).

Пані Галл. Я принесла вам обід...

Гість. *(Зривається і кричить).*
Прошу, щоб пані більше не входила без стуку!

Пані Галл. Я стукала, але мабуть...

Гість. Може бути, що ви стукали, але ви мені перешкоджаєте!

Пані Галл. То можна замикатись на ключ, якщо вам це подобається.

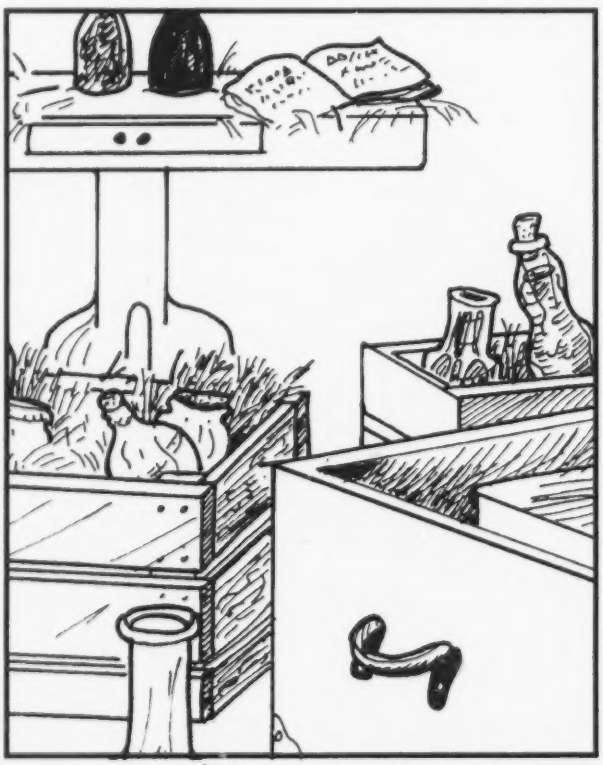

18 *Рисувала* ***Барбара Гартманн.***

Гість. Дуже добра думка!

Пані Галл. *(Дивиться на розкидану солому й побите скло).*
Хочу звернути вам увагу на солому...

Гість. Не робіть мені, пані, ніяких зауважень. Якщо солома вам шкодить, прошу занести це на мій рахунок.

Пані Галл. А що це за скло?

Гість. Ради Бога! Не зліть мене, пані! *(Виштовхує її з кімнати).*

Пані Галл. Рятуйте!!!
(Із криком вибігає з кімнати).

— ЗАВІСА —

ЧЕТВЕРТА ДІЯ

Вестибюль готелю. Люди сидять за столами й п'ють пиво. Пані Галл витирає склянки. Пан Галл складає пляшки. З одного боку двері до кімнати.

Ява перша

Пані Галл. *(Схвильовано).*
Я від самого початку помітила в ньому щось дивне. Адже в нього ніде не видно шкіри. Навіть очей. Окуляри зовсім темні. Тільки червоний ніс видніється.

Пан Галл. Коли він мене виштовхував з кімнати, я не бачив рук, тільки порожні рукави. Але відчув руки.

Гекстер. Цей чужинець мусить бути мішаної крови. У нього чорні ноги. Я бачив через дірку в його штанях. Тіло мало бути б смагляве чи біле...

Пані Галл. Він ніколи не роздягається. Сам до себе говорить. До церкви не ходить. Виходить тільки вечорами. А що він робить із тими пляшками? На кожній написано «Отрута».

Гекстер. Це щось ненормальне. Він, мабуть, зв'язаний з нечистим духом. Я думаю, що треба нашого лікаря послати до нього. Може він щось розвідає...

19

Ява друга

До кімнати заходить лікар.

Кусс. Я чув, що ви маєте цікавого гостя. Чи можу я бачити його?

Пані Галл. Добре, що ви прийшли, пане лікарю, бо ми вже хотіли кликати вас. Може ви щось розвідаєте? Я хотіла б знати, що він робить із тими пляшечками. На кожній написано «Отрута».

Кусс. Я вже чув і про бандажі, і про тисячу та одну пляшку. Тому шукав моменту, щоб заговорити з вашим гостем. Я збираю пожертви на лікарню, тому й прийшов.
(Іде до дверей і стукає до кімнати гостя. Заходить).

Пан Галл. Він мені відразу не сподобався. Треба позбутись його якнайскоріше.

Пані Галл. Спочатку він багато доплачував. Тільки тепер щось зовсім не платить...
(Чути шум і крик із кімнати).

Ява третя

Кусс. *(Кусс вибігає з кімнати, білий, як стіна).*
До кого я подібний? Чи виглядаю на божевільного чоловіка?
(Усі кидаються до нього).

Пан Галл. Що сталося?

Кусс. Прийшов я просити пожертви на лікарню. На своє лихо запитав, чи займається він якимись дослідами. Він відповів, що так. Потім я запитав, чи довгими дослідами... Це саме й розгнівило його. Тоді я виписав йому рецепт на ліки, бо дуже він тягнув носом. Він порвав рецепт і кинув у вогонь. Саме тоді я побачив його рукав.

Гекстер. Що було далі?

Кусс. Рукав був без руки. Просто порожній рукав. «Боже, — подумав я собі, — ото каліцтво! Та що ж тримає той рукав?» Заглянув — аж до ліктя не було нічого, лише світло...

20 *Рисувала* ***Барбара Гартманн.***

Пані Галл. Ну й що ж?

Кусс. Щось, наче великий палець, стиснуло мене за ніс... Розумієте, нічого не було в рукаві. Я дуже налякався і вдарив сильно по рукаві. Потім повернувся й вибіг із кімнати... Дайте мені щось випити...

Ява четверта

Заходять поліцай, священик і його дружина.

Голд. Чи ваш гість удома? Мені треба негайно його побачити.

Пані Галл. Так, він удома. Що сталося?

Пані Бунтінґ. Нас пограбовано!

Отець Бунтінґ. Це сталося минулої ночі.

Голд. Ми зараз довідаємося, де він був минулої ночі.
(Стукає до кімнати).
Прошу відчинити, поліція!

Гість. *(Виглядає з-за дверей).*
Чого вам потрібно?

Голд. Чи можна зайти до кімнати?

Гість. Ні!

Голд. Тоді вийдіть сюди, я маю до вас справу.

Гість. *(Виходить).*
Ви мені перешкоджаєте!
Дайте мені спокій!

Голд. Де ви були минулої ночі?

Гість. Це моя справа.

Голд. Ви мусите відповісти, інакше я вас заарештую.

Гість. Я сидів увесь день у своїй кімнаті.

Пані Галл. Неправда! Вас не було ввечері. Я стукала до вас, але не було відповіді. Я зайшла до кімнати. Ліжко й кімната були порожні. Навіть капелюх висів.

Пан Галл. Я можу підтвердити. Я теж нікого не бачив, тільки ваш одяг. Мені дуже цікаво, куди ви могли піти без одягу?

Голд. Учора пограбовано отця Бунтінґа та його дружину.

Гість. Не розумію, чому ви прийшли до мене.

Голд. Мені сказали, що то ваша робота. Розкажіть, пані Бунтінґ.

Пані Бунтінґ. Уночі хтось ніби відчинив двері до нашої спальні, а потім зачинив їх. Тоді я почула хід босих ніг по коридору й по сходах. Тієї хвилини розбудила чоловіка.

Отець Бунтінґ. Було це коло третьої години ночі. Я встав і зійшов униз. Почув шелест в одній кімнаті. Через щілину у дверях побачив палаючу свічку. Шухляда була

21

відкрита. Було чути брязкіт грошей, а потім сильне пчихання. Коли ми зайшли до кімнати, там уже нікого не було.

Кусс. Це надзвичайно дивно!
Хто ходив би босий у цю пору?

Пані Бунтінґ. Хто ж міг би засвітити свічку?

Отець Бунтінґ. А гроші де?

Голд. *(До гостя).*
Я мушу вас заарештувати.

Гість. Ідіть ви всі до чорта!
(Вибігає з кімнати).

Голд. Тримайте його!
(Біжить за ним).

— ЗАВІСА —

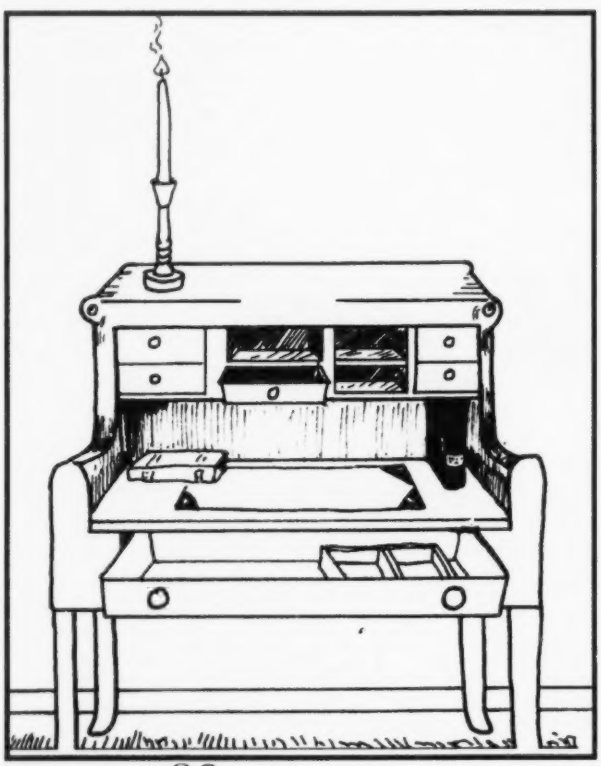

Рисувала ***Барбара Гартманн.***

П'ЯТА ДІЯ

Кімната гостя. Повно людей. Поліцай щось пише.

Ява перша

Голд. Я маю плян, як його зловити.

Гекстер. Чи він ще сюди повернеться?

Пані Галл. Усі його речі тут.

Пан Галл. Я не бачив, як він виходив. Тільки двері самі зачинилися. Треба якнайшвидше позбутися його.

Голд. Ми мусимо зловити його сьогодні. Будемо чекати, аж поки він не прийде.

Ява друга

Чути кроки за дверима.

Гість. *(Заходить до кімнати).* Що ви робите в моїй кімнаті?

Пані Галл. *(Сміливо).* Це не ваша кімната! Скажіть, чому мій рахунок не заплачений?

Гість. Я казав вам, що чекаю на гроші.

Пані Галл. Я вже чекаю п'ять днів!

Гість. Моя пересилка ще не надійшла. *(Запихає руку в кишеню, виймає гроші і простягає їй).* Беріть!

Пан Галл. Цікаво, де ви знайшли ці гроші?

Гість. Замовчіть!

Пані Галл. Прошу забиратися з мого готелю!

Гість. Не розумієте, пані, хто я і що я за один? Добре, я вам зараз покажу. *(Знімає окуляри. Видніються дві великі чорні дірки).*

Пані Галл. *(Перелякано відступає взад).* Що за диво!

Гість. *(Знімає ніс і кидає їй).* Ось, маєте!

Пані Галл. *(Ловить ніс).* Ох, Боже!

Голд. Ви проклятий гість чи з носом, чи без носа, з головою чи без голови. Я вас арештую!

Рисувала ***Барбара Гартманн.***

23

Гість. Почекайте!
(Швидко розстібає гудзики в жакеті).
Прошу беріть!
(Кидає рукавицю поліцаєві в лице).

Пан Галл. *(Хапає ніж зі столу).*
Здавайтеся!

Гість. Слухайте! Я маю ноги, руки, голову і все. Лиш я цілком невидимий. Вам здається, що це дурниця, але це правда.

Гекстер. Невидимець! Чи хтонебудь колись чув про щось подібне?

Голд. Чи ви невидимець, чи ні, але я мушу вас заарештувати.
(Наставляє наручники).

Гість. Добре, піду, але не в наручниках.
(Розстібає сорочку і штани).

Голд. Без наручників неможливо!

Кусс. Дивіться, він роздягається!

Голд. Не роздягайтесь!
(Ловить його за рукав і знімає порожній жакет).
Тримайте його! Як скине ввесь одяг — буде запізно.
(Усі дивляться, як підіймається крісло й висить у повітрі над паном Галлом).

Пані Галл. Дивіться, летить!

Голд. Тримайте його! Позамикайте всі двері! Не випускайте з кімнати!

Пані Галл. Духи! Я читала про них у часописах. Ой, рятуйте!
(Вибігає з кімнати).

Голд. Тримайте його! Ловіть!
(Раптом гасне світло. Усі з криком вибігають із кімнати).

— ЗАВІСА —

Рисувала ***Барбара Гартманн.***

24

Ернест Сетон-Томпсон

ВІННІПЕЗЬКИЙ ВОВК

Восени тисяча вісімсот вісімдесят першого року розвелось багато вовків у Канаді. Особливо їх побільшало в околицях Вінніпегу. Фармери почали скаржитись, що вовки нищать худобу. Отрута й пастки нічого не допомагали.

Одного разу до Вінніпегу приїхав відомий німецький мандрівник. Він сказав, що привіз собак, які легко можуть виловити всіх вовків.

Незабаром німець привів двох чудових собак. Один був білий, а другий — сірий з чорними цяточками і з білявим оком. Кожен із цих величезних собак важив по дев'ятдесят кілограмів. М'язи в них були, як у тигрів. Тому всі охоче повірили словам німця, що двоє таких собак здолають найбільшого вовка.

— Ви тільки покажіть слід вовка, собаки відразу ж його візьмуть. Навіть, якщо слід буде вчорашній, вони все одно знайдуть звіра. Собаки навчені допомагати один одному. Коли сірий собака хапає вовка за стегно, то білий — учепиться йому в голову. Тоді сірий схопить його за хвіст і вони розірвуть його навпіл, — розповідав німець.

Усім хотілось випробувати собак на ділі. Улаштували лови. Три дні шукали вовків. Уже готові були залишити це полювання. Раптом хтось згадав, що в Гогана живе вовк на ланцюзі і його можна дешево купити. Правда, вовк ще молодий, має лиш один рік, усе ж на ньому можна випробувати, на що здатні собаки. Гоган спочатку не хотів продати вовка, але коли погодились на його ціну, відразу змінив думку.

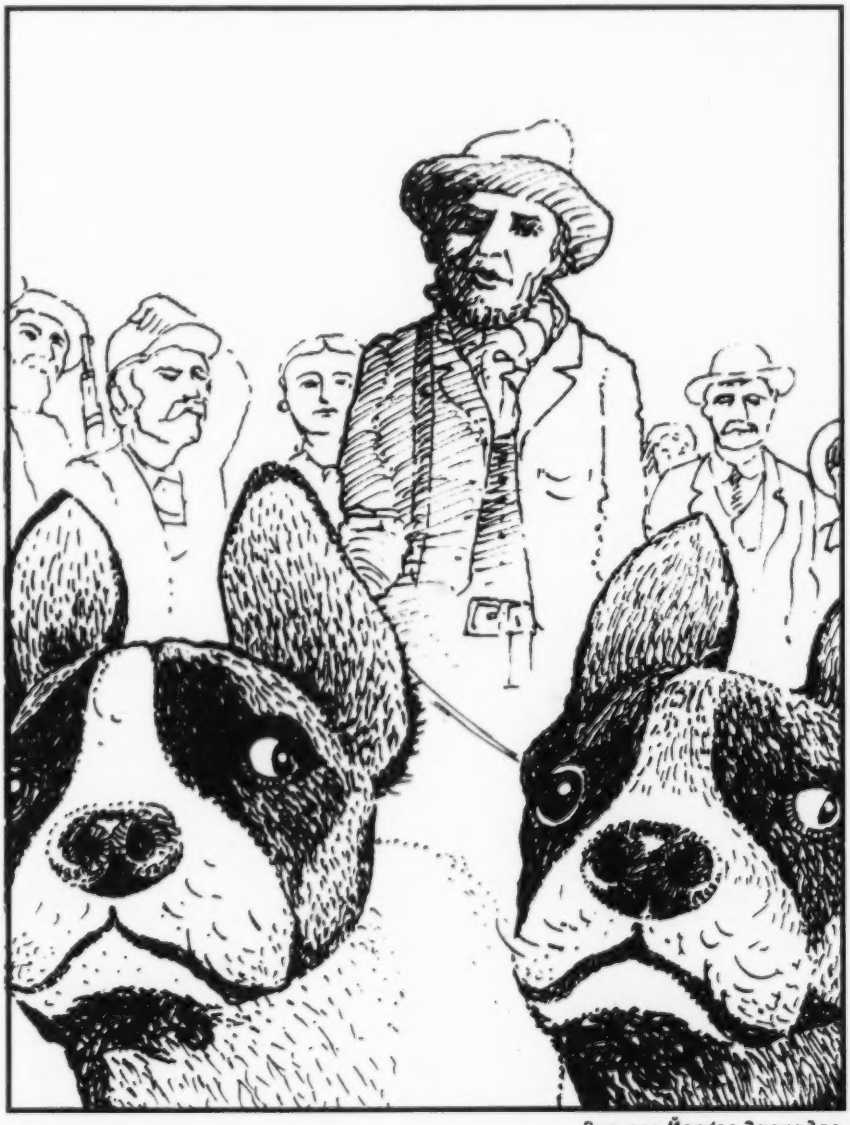

Рисував ***Йорґос Заркадас.***

25

Рисунок Йоргоса Заркадас.

◆

Насамперед Гоґан відправив свого сина Джіммі до бабусі. Потім вовка загнали в буду, забили її цвяхами й вивезли на прерії.

Собаки зачули вовка й так рвалися, що важко було їх стримати. Кілька сильних чоловіків тримали їх, поки вовка відвезли трохи далі. Вовка насилу вигнали з буди. Спочатку він налякався. Але, відчувши волю, посмілів. Однак він і не думав кидатись на людей. Під свист людей вовк побіг на південь. Тієї ж миті пустили з прив'язі собак. Вони, несамовито гавкаючи, кинулись за молодим вовком. Уже з самого початку було видно, що вовкові не втекти. Собаки бігли швидше за нього. Німець криком підганяв собак і вони з кожною хвилиною наближалися до вовка.

Молодий вовк біг тепер щодуху. Несподівано його наздогнав білий собака.

— Дивіться тепер, — кричав німець, — як вовк злетить у повітря!

Через хвилину вовк і собака зіткнулись, але відразу ж розскочились. Ніхто не злетів у повітря. Лише білий собака покотився по землі з великою раною на плечі.

Через секунд десять налетів, роззявивши пащу, сірий собака. Ця сутичка була така ж коротка, як і перша. Вовк і собака ледь торкнулись один одного. Сірий собака відразу відскочив і вивернув скривавлений бік.

Саме тоді надійшов лісник з чотирма величезними собаками. Їх пустили на вовка. Люди з палицями кинулися, щоб добити його. Раптом на коні прискакав маленький хлопчик. То був син Гоґана — Джіммі. Він скочив на землю й підбіг до вовка. Обхопив його ніжно за шию. Крізь сльози він називав його «любим вовчиком», «моїм дорогим вовчиком». Вовк лизав йому обличчя й весело махав хвостом.

Джіммі витягнув з кишені тоненький шнурок і накинув вовкові на шию. Схлипуючи, він сів на коня й поїхав додому, ведучи за собою вовка.

Мисливці спочатку розгублено дивилися один на одного. Нарешті вони голосно зареготали. Вони сміялися з німця та його славних собак, яких осоромив молодий вовк.

◆

Напочатку зими Джіммі захворів. Вовк жалібно вив у дворі. Він сумував за своїм маленьким приятелем. Нарешті, на прохання хворого хлопчика, вовка впустили до хати. Цей дикий звір вірно пильнував хлопчика біля ліжка.

Спочатку хвороба здавалась легкою. Раптом хлопчикові погіршало. За три дні до Різдва Джіммі помер. Його поховали на самий Святий вечір. Ніхто так щиро не

26

сумував за ним, як його «вовчик». Вовк жалібно вив під церквою, а потім на могилі свого приятеля. Пізніше вовк повернувся до хати, де жив Джіммі. Коли його спробували прив'язати, він перескочив через паркан і втік.

Тієї ж зими біля річки поселився старий мисливець Рено. Він нічого не знав про Джіммі та його «вовчика». Тому дуже здивувався, коли побачив вовчі сліди на обох берегах річки. Сліди тягнулись між цвинтарем і Фортом-Гаррі. Рено з цікавістю й сумнівом прислухався до розповідей про великого вовка, що жив поблизу і вночі забігав навіть до міста. Казали, що цей вовк особливо любив ліс навколо церкви.

Минув рік після смерти Джіммі. Задзвонили знову дзвони на Свят-вечір, як колись під час похорону хлопчика. Раптом пролунало по лісі самітнє тужливе виття. Тільки тепер Рено повірив у ті розповіді.

Старий мисливець спустився на берег річки. Сів на березі й відповів таким самим виттям. Чорна тінь виринула з далекого лісу. Тінь поволі наближалася до нього. Вовк оббіг навколо мисливця, наблизився до нього й понюхав його. Тоді очі вовка загорілись. Він загарчав, як роздратований собака, і зник у темряві.

◆

Вінніпезький вовк став пострахом для всіх собак, убиваючи їх, де тільки міг. Він ненавидів людей і, кажуть, що він зжер не одного пияка. Але ще не трапилося випадку, щоб вовк скривдив дитину.

Рисував ***Йоргос Заркадас.***

27

Г. Гасенко

СТРАХОВИЩЕ МОРЯ

28

Рисувала ***Барбара Гартманн.***

Фред Мартин сидів на палубі й зажурено дивився на величезну дірку в штанях. Це були його єдині штани, а дірка була дійсно така велика, що сягала від одної задньої кишені до другої.

Можна було легко розв'язати цю проблему: просто викинути штани. Але Фред був не такої вдачі.

Довго роздумував він і навіть не зауважив, що на нього ззаду вже десять хвилин дивився старий Редтон із люлькою в зубах. Один по одному почали підходити до них інші моряки — мішанина всяких національностей, як було звичайно на кожному порядному американському судні. Був там Олаф Генсен — швед, Фрідріх Шварц — німець, Фернандо Черіллья — еспанець, Едвард Стерн — англієць, а потім з'явився Джо Ковль, або — як його звали вісімнадцять років тому в Коломиї — Йосип Коваль.

— Слухай, Фреде, — перервав мовчанку Джо. — Дамо тобі ціле вітрило!

Гучний регіт заглушив його слова. Але Фред усе мовчав та оглядав свої подерті штани.

— Ну, — знову почав Джо, — уже коли ти не хочеш розлучатися з таким добром, то ходи зі мною, я справді дам тобі шматок вітрила, залатаєш і все. Нема чого ламати голову над такою дурницею.

Фред почухав голову й під загальний сміх пішов слухняно за Ковлем. За п'ятнадцять хвилин він уже сидів під щоглою й шив.

Великий паровий корабель «Каледонія» віз із Монтевідео до Гамбургу кількасот бочок ванілі і знаходився якраз на 16° (ступенів) північної широти й 24° (ступені) західньої довготи в Атлантичному океані. Штурман Кренс проголосив, що ввечері повинні побачити землю — острови Зеленого Рогу.

Почувши про близькість землі, усі моряки розвеселилися після довгого часу на океані. Чезаре вже приготував собі на верху щогли сідало, щоб першим побачити землю й виграти в капітана чарку горілки й доляр. Такий звичай здавна існує на всіх кораблях. Пішли веселі розмови й жарти по кораблі. Навіть Фред більш завзято взявся до латання своїх нещасних штанів.

— Човен праворуч за бортом! — раптом заверещав чийсь тоненький голос із щогли.

Усі попідскакували з місць і кинулись до бортів. Фред залишив своє латання й поліз угору по щоглі, щоб краще бачити. Чезаре зі свого сідала не помилився. Праворуч на воді плавало щось схоже на великий перевернутий човен. Це певний знак якоїнебудь корабельної катастрофи,

Рисувала ***Барбара Гартманн.***

що, напевно, коштувала великих людських жертв. Нерідко трапляється на морі знаходити човен, у якому лежать горілиць кілька посинілих і одубілих людей — руки скручені агонією, а очі наче вилізли з орбіт. На їхніх обличчях описано муку і страждання. Ніхто не знає, що то за люди, відкіля їхали, на якому кораблі й чому загинули. Так і тепер.

Сонце недавно зайшло й дуже швидко навколо потемніло. Усі напружували очі, щоб краще побачити знахідку. Капітан наказав спустити човен, щоб підплисти ближче до перевернутого човна й подивитися чи нема там живих людей. Нараз із щогли почувся крик:

— Цей човен рухається!.. Пливе сюди!..

Фред перелякано вигукував:

— Чую щось сопе!.. Там хтось є!.. Наближається в мій бік!

За хвилину всім стало ясно, що човен дійсно ворушиться й посувається до «Каледонії». Прислухаючись, усі почули виразне сопіння, наче сопів роздратований ведмідь, якого оточили собаки. Таємний предмет підпливав усе ближче. Ще хвилина, дві...

Несамовитий крик Фреда розрізав повітря.

— Живий звір! Великий, страшний звір! Підіймає голову, висовується з води! Ой-ой-ой!..

Раптом з води, із страшенним сичанням, піднялася над бортом голова якогось невідомого, велетенського звіра.

Перелякані на смерть моряки хрестилися й молилися. Звіра було тепер добре видно. Капітан записав у щоденнику корабля, що виглядало це страховище, як доісторичний плезіозавр мезозойської доби — тільки було воно в десять разів більше! Мало довжелезну шию, а голова була чисто гадюча.

Бліді моряки ледве трималися на ногах від страху. Боялися, що страховище вибере з них когонебудь, вирве й понесе із собою на дно океану.

Голова страхіття клацала гострими зубами й дивилася злими, блискучими очима на Фреда, який далі сидів на щоглі. Жах охопив Фреда. Він міцно вхопився за щоглу і крикнув:

— Рятуйте!

Але моряки застигли на своїх місцях. Ніхто не міг ворухнутися.

Крик Фреда мабуть розсердив страховище моря. Воно клацнуло зубами і вхопило його...

Моряки дико скрикнули. Джо вхопив револьвер і вистрілив у голову страховища. Воно засичало й замахнулося так, що корабель аж закинуло на бік. Усі попадали додолу. Коли за пару хвилин моряки підняли голови, то страховища вже не побачили. Помалу всі прийшли до себе — розбиті, перелякані. Жаліли і згадували нещасного Фреда. Дехто молився й дякував святому Миколаєві — опікунові моряків.

Зійшов місяць. На морі, поки сягало око, не було нічого видно. Страховище взяло одну жертву й задоволене десь поділось. Сумні моряки дивилися у воду, де тепер воно розривало Фредове тіло...

— Бідний Фред! — зідхнув Генсен і підняв очі до неба.

Перед ним на щоглі висіло щось заплутане в мотузки.

— Він висить! — закричав Генсен, показуючи пальцем на щоглу.

— Висить, Фред висить!..

Черіллья і Стерн швидко зняли Фреда із щогли. Він був живий.

Зуби страховища зірвали з нього одяг і залишили на спині криваві сліди. На

30

щастя, куля Джо попала в голову страховища й воно пустило Фреда.

Коли Фредові дали рому й поклали його до ліжка, він заридав. Моряки вирішили, що Фред плаче зі щастя, що залишився живим. Але Джо Ковль зрозумів це інакше. Він вийшов і повернувся за хвилину, тримаючи щось біле в руці. Підійшовши до схлипуючого Фреда й моряків, які стояли навколо нього, він сказав:

— Не плач, Фреде, заспокійся! А ви, дурні, не розумієте, чому чоловік плаче. Прокляте страховище зіпсувало йому останнісінькі штани й ніхто не додумається подарувати йому нові. На, Фреде, носи на здоров'я!

І пішов геть!

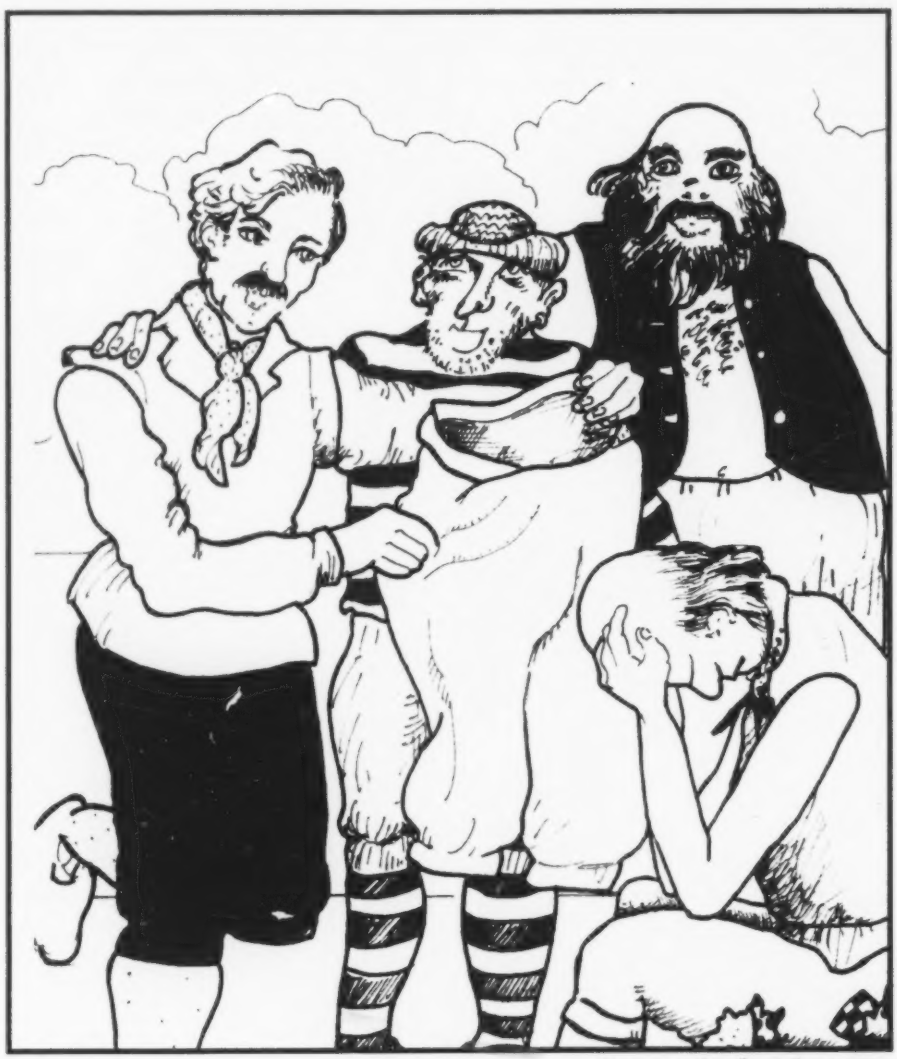

Рисувала ***Барбара Гартманн.***

31

Українські легенди

Рисувала Соня Бурак-Бернард.

BEST COPY AVAILABLE

32

ДВОДУШНИК

Колись давно жив на світі чоловік із двома серцями. Одного літнього дня він працював з дружиною в полі. Вони згрібали сіно на копиці. От чоловік і каже до дружини:

— Ти почекай, а я піду води нап'юся.

Пішов чоловік, а замість нього вибігає з кущів вовк і біжить просто до неї.

Дружина щосили почала кричати:

— Михайле, швидше ходи сюди, бо до мене вовк біжить!

А тим часом вовк підійшов ближче до неї й досягає її зубами. А вона його вилами по голові.

— Гей, люди, рятуйте мене! — гукає вона на ввесь голос.

Люди почули її крик, збіглися й відігнали вовка.

Незабаром чоловік повернувся.

— Де ти був, чоловіче? Вовк мене мало не з'їв, — сердито кричала вона.

— Дай мені спокій... Щось у мене дуже голова розболілась, — відповів їй чоловік.

Вони докінчили згрібати сіно й сіли обідати. Дружина добре подивилася на чоловікове обличчя і злякалась.

— А чому твоє обличчя все в синяках?

— Не знаю.

Вона помітила, що в чоловіка між зубами щось червоніється.

— Ану, відкрий рота, — попросила його дружина.

Він відкрив рота й вона витягнула з-між зубів червону нитку. Стала вона приміряти ту нитку до своєї спідниці, яку вовк зачепив зубами.

— А звідки в тебе нитки між зубами взялися?

— Знаєш що, дружино, скажу тобі одну таємницю, — каже він. — У мене синяки від твоїх вил, а нитки між зубами з твоєї спідниці.

— Як це могло статися? — злякано спитала вона.

— Інколи я перетворююсь на вовка, бо маю два серця.

— Я хотіла б бачити, як ти перетворюєшся на вовка.

— Я можу й зараз перетворитися, тільки ти не кричи на мене, бо тоді зостанусь вовком аж на три місяці.

— Не буду, не буду, — запевняла його дружина.

Перед своєю дружиною чоловік перетворився на вовка, а вона зі страху закричала:

— Гей, вовк, бийте вовка!

Прибігли люди, вона якось утекла, а вовк побіг до лісу.

Ходить він по лісі вже три місяці. Якось пробив собі лапу сучком і ніяк не може його витягнути. Пішов уночі до однієї хати й почав вити. Вийшов господар і бачить перед собою вовка. Він злякався, але мовчить. А вовк не тікає, тільки лапу чогось простягає до нього. Нарешті господар побачив сучок у лапі й витягнув його. Вовк відразу побіг до лісу.

Минуло трохи часу.

Одного зимового дня до того ж господаря приходить якийсь чоловік і приносить мішок борошна. А господар якраз не мав що їсти, бо не було врожаю того року.

— На тобі, чоловіче, мішок борошна.

— А за що мені? — запитався здивований господар.

— Та бери й не питай, за що... Ти колись зробив мені добре діло, коли я був у біді, а тепер я хочу відплатити тобі.

— Я не пам'ятаю, щоб я тобі колись щось зробив.

— А ти забув, як ти витягнув мені з лапи сучок, коли я був вовком? — відповів чоловік і вийшов з хати.

33

ВОВКУЛАК

Жив собі один господар і мав він робітника.

Одного разу робітник побачив, як його господар перекотився через пеньок за коморою, зробився вовкулаком і побіг до лісу.

«Перекочусь і я через той пеньок. Побачу, що з того буде», — подумав цікавий робітник.

Пішов за комору й перекотився через пеньок. Раптом і він зробився вовкулаком і побіг до лісу.

Довго ходив він по лісі з вовками. Але згодом стало йому скучно без людей і захотів повернутися до села. Та не знав, як знову перетворитися на чоловіка. Пішов він до господаря, хоче його запитати та й виє по-вовчому. А собаки почули вовка й кинулись на нього. З переляку він утік до лісу.

Якось їхали два чоловіки та й заночували в полі. Лягли спати, аж чують, ніби коло них щось дихає. Спершу злякались, а потім заснули. Прокинулись на другий день і побачили коло воза худого-прехудого вовка. На ньому були тільки шкіра й кості.

Один чоловік хотів ударити його, але пожалів і кинув йому шматок м'яса, та вовк м'яса не взяв. Кинув він тоді шматок хліба. Вовк ухопив хліб у зуби і втік у кущі.

Приїхали ті чоловіки до села і стали розказувати про дивного вовка. А один господар і каже:

— То ви не вовка бачили. Був колись у мене робітник, а потім кудись зник. І тут з'явився вовк, який не боїться людей і їсть тільки хліб.

Одного разу цей господар побачив, що вовк біжить до його хати. Він здогадався, що це, напевно, його робітник. Заховався господар за дерево й чекає. Прибіг вовк і виє, а господар швидко перекотив його через пеньок і він знову перетворився в чоловіка.

Робітник почав кланятись і дякувати господареві. А господар подивився на нього, такого худого й подряпаного, і сказав:

— Запам'ятай це назавжди, хлопче: не роби, чого не знаєш! Ти ж міг на все життя залишитися вовкулаком.

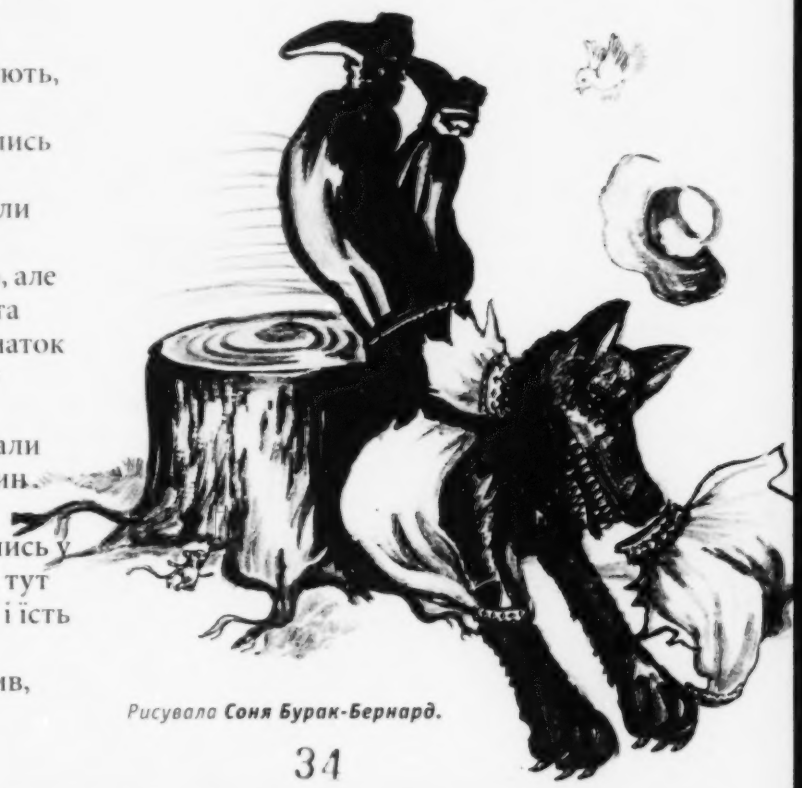

Рисувала ***Соня Бурак-Бернард.***

34

ЧОМУ В МОРІ ВОДА СОЛОНА

Рисувала Соня Бурак-Бернард.

Багато років тому жили два брати. Один був бідний, а другий багатий. Їхні батьки померли. Тоді молодший брат став жити ще бідніше. Старший брат забрав усе батьківське майно, а молодшому нічого не дав.

Якось у молодшого брата не було що їсти. Він пішов до старшого брата, щоб той йому допоміг. Та старший брат відмовився допомогти. Тоді молодший брат пішов ловити рибу, щоб зварити щось їсти.

Того дня риба не ловилася. Іде він додому з порожніми руками, похиливши голову. Раптом бачить — на дорозі лежать жорна. Узяв він ці жорна і приніс додому. А вдома дружина питає:

— Чи багато риби приніс?

— Ні, жінко, нема риби. От приніс тобі жорна.

Поклав він жорна на землю та й зі злости копнув їх ногою. А жорна раптом закрутилися й почали молоти. Дивляться, а з-під жорен сіль сиплеться. Мололи вони все швидше і швидше, соли ставало все більше й більше. Зраділи чоловік з дружиною.

Потім молодший брат став думати, куди подіти сіль і як зупинити жорна. Нарешті перевернув жорна й вони перестали молоти.

Став молодший брат з дружиною сіль продавати й так вони розбагатіли.

Дізнався про це старший брат, прийшов до молодшого та й каже:

— Позич мені, брате, жорна.

Не дуже хотілося молодшому братові давати жорна старшому братові, але дав. Старший брат приніс жорна додому, штовхнув їх ногою й вони почали молоти. Але молодший брат не встиг йому сказати, як треба зупинити жорна.

Жорна мололи-мололи сіль і намололи таку купу, що аж стіни затріщали. Злякався старший брат, що розвалиться хата. Узяв він жорна й виштовхнув з хати. Вони покотилися просто в море та й потонули.

От і до цього часу на дні моря крутяться жорна та все мелють і мелють сіль.

35

ДЕЩО ПРО ЛЕҐЕНДИ

Довідка для вчителів

Леґенди — це оповідання про певні явища та про давно минулі події. Вони переважно побудовані на фантастиці, змішаній із конкретними історичними подіями.

Кожний народ має свої леґенди. Українські леґенди створились дуже давно. Колись люди вірили у все й по-своєму пояснювали різні явища, що відбувались у природі.

Початкові вірування були пов'язані з життям, а найбільше з природою. Людина хотіла бути дуже близько з природою, бо бачила, що залежить від неї. Тому тодішнє вірування було пов'язане з явищами природи — сонцем, водою, землею, рослинами, а особливо з тваринами.

У давнину люди все одухотворювали, оживляли, олюднювали. Так, наприклад, у народних леґендах і переказах квіти, дерева, звірі, річки, каміння — усе було живе та олюднене. Колись люди жили близько лісів і постійно зустрічалися з дикими звірами.

Шанування звірів, особливо великих і сильних, розпочалося дуже давно. Шанування звірів було ще й тому, що поважні люди приймали собі якусь звіринну назву. Наприклад, до сьогодні залишились такі назви, як лисичка-сестричка, вовчик-братик, дядько-ведмідь, навіть ім'я — Лев.

У давнину великої різниці між звірем і людиною не бачили, бо люди жили зі звірами дуже близько. Так виникло вірування в оборотництво — перетворення людини у звіра.

Віра в оборотництво походить ще з давньої Індії. Звідти й пішли оповідання про чаклунство по всьому світі. У славному творі «Слово о полку Ігоревім» (1187 р.) є багато оборотництва. Наприклад, князь Ігор, коли втікав з полону, перетворився в сокола. Князь Полоцький Всеслав легко обертається у вовка і, взагалі, міг перетворитися в будь-якого страшного звіра. У звірів могли перетворитись тільки чародії. Вони могли стати конем, вовком або птахом. Інколи чародії й людей перетворювали у звірів чи птахів.

Люди вірили, що чародії живуть подвійним життям: іноді, як звірі, а іноді, як люди. Людина, звичайно, не могла знати, що стоїть перед нею: чи правдивий звір, чи злісний оборотень. Інколи за тяжкі провини, особливо перед якимсь святом, людина перетворювалася у вовка і ставала вовкулаком.

Вовкулацтво знане в нас із дуже давніх часів. Воно відоме по всій Європі. Про вовкулацтво згадується і в грецькій історії. Звичайно вовкулаки втікають до лісу й там живуть, як вовки. Вовкулаки ведуть вовче життя, аж поки знову не стануть людьми. У них на шиї висить мотузок, і якщо його розірвати, то вовкулак знову стає людиною.

Віщуни, ворожки й чародії є головними героями давніх леґенд. Їхня сила завжди перебільшена. Такі дивовижні перетворення людей у звірів сьогодні сприймаються як вигадка через свою таємничість.

BEST COPY AVAILABLE

36

ЦІКАВИНКИ

НАД ЕДМОНТОНОМ ЗАВЖДИ СИНЄ НЕБО

Леся Воронина

Навіть узимку. За статистикою, тут триста соняшних днів на рік. У мене з'явилася божевільна думка, що й гарну погоду можна купити за доляри. Бо коли повернулася до рідного Києва, мене зустріла безкінечна хлюпавиця під ногами, укрите сірими, мов брудні клапті, хмарами небо й звичний київський снігодощ.

Едмонтон — столиця канадської провінції Альберта. Саме сюди понад сто років тому приїхали перші українські емігранти.

А тепер, коли відкриєш грубезний телефонний довідник Едмонтону, то, бачимо, що велика частина прізвищ у ньому — українські. Навколо Едмонтону є десятки сіл і містечок із українськими назвами. У кожному такому селі чи містечку — українська церква. Таке враження, що ви потрапили в гуцульське чи буковинське село.

Тепер життя на фармах завмирає — усе роблять машини. Нащадки перших переселенців живуть у великих містах. Але, щоб не забути про свої корені, про те, яким було життя тих українських селян, які перепливли океан, шукаючи щастя в далекій Канаді, будують пам'ятники й музеї.

Мандруючи по Альберті, дивувалася й раділа. Замість наших таких звичних, безкінечних пам'ятників політичним діячам, канадські українці будували пам'ятники цікаві та смішні.

Є тут пам'ятник велетенському вареникові, наколотому на виделку. Є пам'ятник гігантській писанці. Є найбільші у світі гриби-опеньки. А в містечку Комарне, що в Манітобі, є навіть пам'ятник комарові.

Поряд з Едмонтоном є музей, куди приїжджають туристи зі всього світу. Це музей просто неба «Село спадщини української культури». Усе тут таке, яким було на початку XX сторіччя: залізнична станція, зерновий елеватор, кузня, народній дім. Є кілька церков, школа, пошта, крамниця. І, головне, у кожній хаті свої «мешканці». Це актори, одягнені в

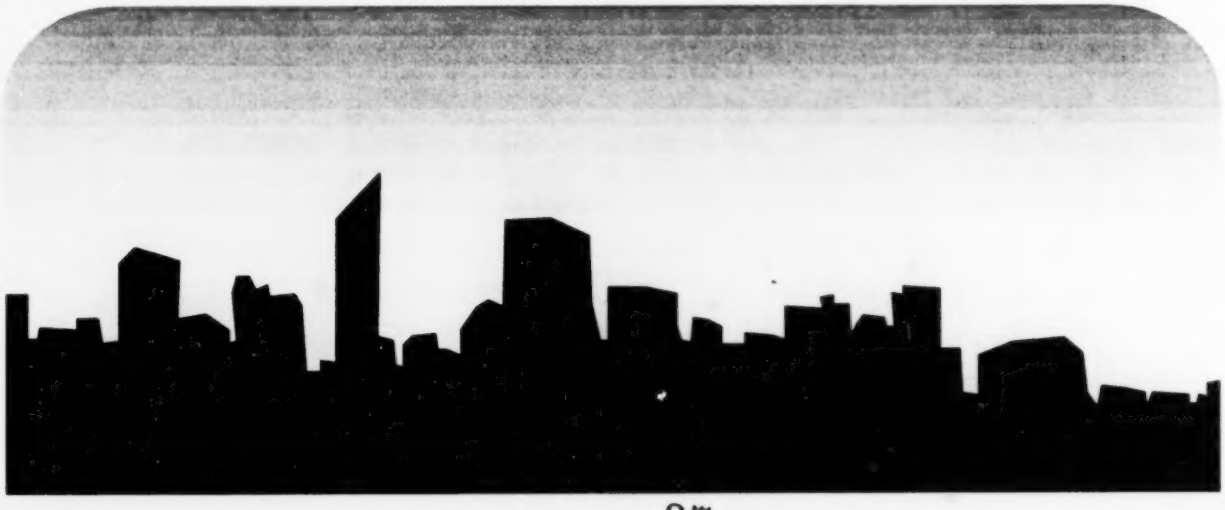

народній український одяг — так тоді вдягалися на українських фармах Канади. Ці актори-«селяни» так уміло грають свої ролі, що багато відвідувачів справді вірять, що вони тут живуть.

Одна симпатична молодиця-«господиня» затишної оселі з іконами на стінах і скринею в кутку, почала наймати на працю мого тринадцятилітнього сина.

— Працю треба починати о 5-й ранку, як зійде сонце. А лягати, коли сонце сяде. Годуватиму тебе тричі на день. І житимеш ти в моїй хаті! А платити я буду тобі одного доляра на день.

Хлопець мій, ласий до долярів, був майже згодився, та почав торгуватися щодо оплати: як це?! — один доляр на день?

Тепер, за канадськими законами, господар не має права платити працівникові менше як п'ять долярів за годину. Але тоді, сто років тому, і ціна грошей була інша, та й вимоги робітників, певне, були скромніші.

У провінції Альберта п'ятнадцять українсько-англійських, або так званих двомовних, шкіл. Але найбільше українців Канади об'єднує церква. Будували церкви громадою, збирали по доляру. І кожна парафія намагалася збудувати церкву особливу, таку, і щоб нагадувала про рідні краї, і щоб простояла довгі роки. Одна моя добра знайома з Едмонтону жартувала:

— Більшість українських церков у Канаді побудована на варениках.

І це лише наполовину жарт. Справа в тому, що до церкви люди збираються не лише молитися Богові й думати про вічність. Українські церкви стали своєрідними клюбами. Тут, у спеціяльних залях, святкують весілля і хрестини, улаштовують чайки й концерти. Тут працюють недільні школи. А бабусі, які, на відміну від бабусь в Україні, приїздять до церкви швидкісними автами, ліплять вареники.

У неділю чи у свято під церквою можна купити смачні вареники із сиром і картоплею, з капустою та з грибами. Гроші за ті вареники йдуть на потреби церкви. Отож канадська «церква на варенику», сподіваємося, простоїть довго-довго. Доки житимуть у Канаді працьовиті й добрі українські бабусі.

38

КОЛЬОРИ

Колір одягу допомагає визначити характер людини. Якого кольору одяг ти вдягаєш найчастіше? Кинь оком на кольори свого одягу в шафі. Це допоможе тобі пізнати себе ближче.

Наприклад, синій колір означає свободу, відсутність стресу. Люди, які носять синій колір, дуже зайняті та активні — бажають миру і спокою в своєму житті.

Червоний колір протилежний синьому. Люди, які вдягають червоне, бувають нудні, надокучливі, нецікаві. Вони люблять робити багато речей одночасно.

Коричневий колір вказує на фізичний стан тіла. Любителі цього кольору мають задоволення від життя. Люблять спорт, дружелюбні, весело проводять свій час. Також приділяють багато уваги на те, як вони виглядають.

Пурпуровий колір — це улюблений колір багатьох молодих людей 13–16 років. Любителі цього кольору дуже емоційні, неспокійні, люблять фантазувати про життя, замість бачити реальність.

Зелений колір — це колір людей, які люблять працювати. Вони відзначаються своєю впертістю. Доводять розпочату справу до кінця. Стараються досягнути якоїсь мети в житті.

Жовтий колір — це колір людей оптимістів. Вони мають позитивне відношення до життя.

Чорний колір означає смуток, серйозність, утомленість. Але люди часто поєднують чорний колір з іншими кольорами. Тоді він має інше значення. Наприклад, якщо людина вдягає чорний костюм і синю сорочку, це означає, що вона серйозна або втомлена й хоче спокою в житті.

Люди, які люблять сірий колір, мають декілька думок, або зовсім їх не мають. Вони ховають свої почуття та емоції від інших. Ці люди можуть бути або дуже цікавими, або зовсім нецікавими. Люди, які не люблять цього кольору, хочуть виговоритись, виказати все те, що вони думають.

Особи, які уникають різних кольорів, подібні до любителів сірого кольору. Вони або бояться своїх емоцій, або зовсім їх не мають.

Рисувала ***Соня Бурак-Бернард.***

39

УЛЮБЛЕНІ КОЛЬОРИ

Голляндські вчені встановили, що свійським тваринам і птахам не байдуже, який колір одягу носять люди, що їх доглядають.

Наприклад, кури на фармах люблять жовто-гарячий колір. Чорний або коричневий колір викликають у них занепокоєння.

Корови надають перевагу темно-синьому кольорові.

Рослини теж мають свої улюблені кольори! Це відкриття зробили італійські біологи в американському штаті Південна Кароліна.

Якщо в закритих умовах вирощувати помідори під червоним пластиком, вони дають на двадцять відсотків більше плодів, ніж ті самі помідори під чорним пластиком.

А справа тут у тому, що речовина під назвою фітохром, яка є в рослинах і яка регулює темпи росту, чутливо реагує навіть на короткотривалі зміни в довжині світлових хвиль.

Рисувала ***Соня Бурак-Бернард.***

ХТО СКІЛЬКИ ЖИВЕ?

Це питання здавна цікавило біологів, медичних працівників, кожну допитливу людину.

Учені з'ясували, що найдовше живуть деякі риби. На другому місці — птахи. А на третьому — ми, ссавці.

Серед риб найдовше живе щука, до 200 років, а іноді й довше. Письмові джерела оповідають, що в Німеччині 1497 року селяни спіймали в озері величезну щуку. До зябер цього велетня було прикріплене мідне кільце. На ньому значився 1230 рік. Тобто, прабабуня-щука прожила 267 років!

Довго живуть коропи й соми. Одному з коропів, який живе в Японії, більш як 200 років.

Білуги теж належать до довгожителів. Вік цих риб досить точно визначають за їхньою вагою. У Каспійському морі впіймали білугу, яка важила півтори тонни. Припускають, що їй було понад 150 років.

А ось знаменитий лосось, який дає славну червону ікру, — живе всього вісім років.

Птахи на волі живуть менше, бо постійно борються за виживання. У неволі (зоопарках, людських домах) вони, як правило, умирають від старості.

Хижак кондор прожив у московському зоопарку майже 100 років. Найстарший у світі ворон прожив 69 років. Майже стільки живуть пугачі, сірі гуси й папуги. Пелікани і грифи живуть 52 роки, орли — 48. По 40 років живуть струсі та альбатроси, голуби — 35, канадські гуси — 33, фламінго — 27, горобці — 18, сороки — 21.

Серед ссавців людина живе найдовше. Деколи люди живуть до 150 років.

На другому місці — слони, які живуть до 50–60 років. Життя тигра триває 45 років, ведмедя — 32, лева і свійського коня — 30 років. Собаки й домашні коти звичайно живуть від 12 до 15 років. Деякі з них доживають до 20 років.

Корова живе 25 років, лось — 20, вовк — 20, лисиця — 11–12 років. Домашня коза нерідко живе до 30 років.

Серед ссавців найкоротше живуть дрібні гризуни й комахоїди. Землерийка, наприклад, живе не більше як 15 місяців.

41

ХТО ЯК СПИТЬ

Ми не часто бачимо, як сплять дикі тварини. А сплять вони по-різному, інколи в дуже дивних позах.

Галки, шпаки сплять навстоячки, на одній нозі. Друга підтягнена вгору до тіла; дзьобики вони ховають під крило.

Білка звичайно спить, скрутившись у кільце; вона прикривається своїм пухнатим хвостом, немов ковдрою. А якщо їх дві, то часто вони сплять, обійнявшись.

Лежачи на боці та простягши ноги, сплять індійські слони. Лягають вони дуже обережно, підгинаючи передні й задні ноги. Якщо індійський слон спить

навстоячки, то це вірний знак, що він хворий. А от африканські слони сплять тільки навстоячки, притулившись спиною до дерева або стіни.

Великі мавпи — шимпанзе та оранґутанг — сплять приблизно так, як і людина. Менші мавпочки сплять переважно сидячи, притулившись спиною до дерева. Сплячи, вони низько опускають голову. Мавпи у сні дуже чутливі: найменший шурхіт — і вони миттю прокидаються.

Погано спиться гірським баранам-архарам. Їм і в сні здається, що навколо діється щось погане, підозріле. Архари сплять неглибоким сном, перебуваючи постійно у тривозі. З такого становища барани-архари знайшли вихід: вони лягають спати поблизу родини звірків-свистунчиків. Як тільки є якась небезпека, звірки-свистунчики починають свистіти, барани прокидаються і втікають.

Їжаки сплять, згорнувшись клубком і висунувши трохи носика. Вони часто тихенько хропуть.

Річкові бобри сплять, як правило, удень, лягаючи на спину. Їхні діти — бобринята — сплять тісно один біля одного чи й один на одному. Вони люблять спати, підклавши під мордочку свою лапку-кулачок.

Рисувала ***Соня Бурак-Бернард.***

BEST COPY AVAILABLE

АФРИКАНСЬКИЙ ХОЛОД

Усі знають, що Африка — найтепліший континент нашої плянети.

Але, як не дивно, і там часом буває холодно. Ми знаємо з книжок, що найвища африканська гора Кіліманджаро завжди покрита снігом.

Але буває холодно не лише в горах. В африканських пустелях у зимові ночі температура часто падає нижче зера, морози інколи сягають 5–7 ступенів. У південноафриканських пустелях Карру й Калагарі, де взимку часом випадають дощі, калюжі покриваються за ніч льодом.

Не тепліші зимові ночі й у Сагарі. Хоча ми уявляємо цю пустелю царством вічної спеки, там інколи температура сягає 18 ступенів нижче зера.

У Лівії, найспекотнішому місці у світі, зафіксували найвищу на нашій плянеті температуру — 57,8 ступенів тепла в затінку! На півдні Лівії також зафіксували найнижчу для Африки температуру, де термометр показав 18 ступенів нижче зера! То вже великий мороз і за нашими мірками.

Рисувала ***Соня Бурак-Бернард.***

BEST COPY AVAILABLE

КОРОТКІ ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Айзек Азимов

Американський письменник і вчений Айзек Азимов народився в Росії 2 січня 1920 року.

Азимов одержав докторський ступінь із хемії в Колюмбійському університеті. Він викладав біохемію дев'ять років у Бостонському університеті.

Писав дуже багато й на різноманітні теми. Здобув найбільшу славу за його науково-фантастичні твори.

Помер Азимов 6 квітня 1992 року.

Герберт Джордж Веллс

Англійський письменник Герберт Джордж Веллс народився 1866 року поблизу Лондону.

Свою літературну діяльність він почав у 1891 році. Його перша збірка оповідань і нарисів під назвою *Вибрані розмови з дядьком* вийшла 1895 року.

Свій талант як письменник Веллс найкраще проявляв у науково-фантастичних творах.

Його романи *Країна сліпих*, *Прокинувся*, *Дивна орхідея*, *Війна світів*. *Фантастичні романи*, *Невидимець* та інші вийшли в українському перекладі.

Герберт Джордж Веллс помер у Лондоні 1946 року.

Леся Воронина

Українська письменниця Леся Воронина народилася в Києві 21 березня 1955 року. Її батько був художником-реставратором. Мати була літературним критиком, перекладачкою й письменницею. Удома розмовляли українською мовою, що на тодішні часи було рідкістю для київської родини і вважалося мало не націоналізмом.

Навчалась Воронина в українській школі в Києві. Потім вступила до Київського університету на відділ української філології.

Писати почала досить рано, ще у школі. Писала, звичайно, вірші. Навчаючись в університеті, час від часу друкувала статті в журналах і газетах про українських письменників і митців. Писати казки й фантастичні оповідання для дітей почала після народження сина Євгена. Її улюблена гумористична детективна повість «Суперагент 000» вийшла друком 1996 року.

З 1991 року Л. Воронина працює головним редактором у дитячому журналі «Соняшник», у якому публікує свої комікси під псевдонімом Гаврило Гава.

Г. Гасенко

Г. Гасенко народився в 1894 році.

Працював дипломатом у Румунії. Написав кілька оповідань для дітей.

Помер Гасенко в 1933 році.

Ернест Сетон-Томпсон

Канадський письменник, художник-анімаліст і природознавець Ернест Сетон-Томпсон народився 1860 року у Великобританії.

У своїх науково-популярних і художніх творах цей письменник уміло поєднував цікавість сюжетів з науковою точністю.

В українському перекладі маємо його твори *Мої знайомі*, *Маленькі дикуни* та *Оповідання про тварин*.

Сетон-Томпсон сам ілюстрував свої твори.

Помер 1946 року в Санта-Фе, Нью-Мексіко, у Сполучених Штатах Америки.

НАД ЗБІРКОЮ ТЕКСТІВ ПРАЦЮВАЛИ:

Керівник проєкту
ІВАН СОКОЛОВСЬКИЙ

Мовний консультант і редактор
ЯР СЛАВУТИЧ

Керівник видання
ГАЛИНА ЦАР

Художньо-технічний редактор
МАРКО МАЛЬОВАНИЙ

Обкладинка
СОНЯ БУРАК-БЕРНАРД

Художньо-технічний консультант
МАРКО МАЛЬОВАНИЙ

Ілюстратори
СОНЯ БУРАК-БЕРНАРД
БАРБАРА ГАРТМАНН
ЙОРГОС ЗАРКАДАС

Адаптація текстів
ОДАРКА ВОЗНЯК
ЛЕСЯ ПЕТРІВ
ДОМКА САПИГА
ГАЛИНА ЦАР

Коректори
ТЕТЯНА НАЗАРЕНКО
ГАЛИНА ЦАР

Комп'ютерний набір
ВІКТОРІЯ ЖУКІВСЬКА

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Керівник проєкту
ІВАН СОКОЛОВСЬКИЙ

Програмний укладач
МАРКІЯНА ЦИНЦАР-ГРИЩУК

Члени Комітетів для пошуку й вибору матеріялів
БОГДАН БОРУЩАК
КСЕНЯ СКРИПНИК БУБЕЛЬ
ОДАРКА ВОЗНЯК
ОЛЕКСАНДРА С. ГИЛДЕБРАНДТ
РУТА ЛИСАК-МАРТИНІКІВ
ОЛЕСЯ ТУМИН

Координатор експерименту
МАРКІЯНА ЦИНЦАР-ГРИЩУК

Учителі-учасники експерименту
БОГДАН БОРУЩАК
КСЕНЯ СКРИПНИК БУБЕЛЬ
ОДАРКА ВОЗНЯК
ОДАРКА ГИНДА
ВІРА ЛИТВИН
СЕМЕН СЕНЧИШИН

Адаптація текстів
ОДАРКА ВОЗНЯК
ДОМКА САПИГА
ХРИСТИНА ШЕРМАН

Ілюстратори
ОРЕСТ ВАСАРАБ
БАРБАРА ГАРТМАНН
ЙОРГОС ЗАРКАДАС
ГАРРІ САВАДЖ

Коректор
ГАЛИНА ЦАР

Складач
МАРІЯ КАРЛТОН

THIS READER WAS PRODUCED BY:

Head of Development Team
JOHN SOKOLOWSKI

Language Consultant and Editor
YAR SLAVUTYCH

Production Manager
HELEN CZAR

Production Design
MARK MALOWANY

Cover Design
SONYA BURAK-BERNARD

Design Consultant
MARK MALOWANY

Illustrators
SONYA BURAK-BERNARD
BARBARA HARTMANN
JORGOS ZARKADAS

Adaptation of Texts
ODARKA WOZNIAK
LESIA PETRIW
DOMKA SAPIHA
HELEN CZAR

Copyeditors
TATIANA NAZARENKO
HELEN CZAR

Inputter
VICTORIA ZUKIWSKY

PILOT EDITION

Project Manager
JOHN SOKOLOWSKI

Program Developer
MARKIANA CYNCAR-HRYSCHUK

Text Search and Text Selection Committees
BOHDAN BORUSZCZAK
XENIA SKRYPNYK BUBEL
ODARKA WOZNIAK
ALEXANDRA S. HILDEBRANDT
RUTH LYSAK-MARTYNKIW
OLESIA TOUMINE

Piloting Coordinator
MARKIANA CYNCAR-HRYSCHUK

Piloting Teachers
BOHDAN BORUSZCZAK
XENIA SKRYPNYK BUBEL
ODARKA WOZNIAK
AUDREY GINDA
VERA LYTWYN
SIMON SENCHYSHYN

Adaptation of Texts
ODARKA WOZNIAK
DOMKA SAPIHA
KHRISTINA SHERMAN

Illustrators
OREST WASARAB
BARBARA HARTMANN
JORGOS ZARKADAS
HARRY SAVAGE

Copyeditor
HELEN CZAR

Typesetter
MARY CARLTON

За доступ до друкованих матеріялів
та за цінні поради
видавництво складає щиру подяку
керівникам і працівникам

Методичного кабінету української мови
при Канадському інституті українських студій в Альбертському університеті,

Українсько-канадського архіву-музею Альберти

та

Української книгарні в Едмонтоні.

Збірки текстів у цій серії:

Взаємини між людьми

Людська вдача

Хоробрість

Цікавитись незнаним

Readers in This Series:

Relationships

Human Nature

Courage

Fascination with the Unknown

Серія *Коляж 2* складається з чотирьох збірок україномовних текстів із багатою тематикою та в різних жанрах. Більшість текстів подаються у скороченому та адаптованому вигляді.

Збірки текстів розраховані на дві категорії учнів, а саме:

а) на україномовних підлітків, які живуть поза Україною;

б) на підлітків, які вивчають українську як другу мову, і які пройшли відповідне підготування (приблизно 1,600 годин формального навчання української мови).

Продовжуючи тексти в серії *Коляж 2*, учні поглиблюють і поширюють уміння, які розвивали під час опрацювання текстів у трьох попередніх збірках, підготовлюючись до читання повних текстів українською мовою.

BEST COPY AVAILABLE

ISBN 0-7785-0540-5

Printed by
Learning Resources
Distributing Centre
Production Division
Barrhead, Alberta
Canada, T0G 2P0

"Reaching Students Is What We're About"